

Dok ID 24807

**Idrott, kultur och
mångfald – barn
och ungdomar
Nr 4, 2016**

**Projektrapport från
Stadsrevisionen**

Dnr 3.1.3-206/2016

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Idrottsnämnden
Kulturnämnden
Skärholmen stadsdelsnämnd
Spånga-Tensta
stadsdelsnämnd

Idrott, kultur och mångfald – barn och ungdomar

Revisorsgrupp 1 har den 23 februari 2016 behandlat bifogade revisionsrapport (nr 4/2016).

Stockholms stads budget 2015 anger att alla barn i Stockholm ska ha jämlika uppväxtvillkor. Alla barn har rätt till ett rikt liv med god tillgång till exempelvis lek, kultur och idrott. Det ska finnas ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla.

Granskningen visar att nämnderna bör utveckla en mer strukturerad och kontinuerlig samverkan för att säkerställa en god tillgång till och utveckling av utbudet för idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund.

Vi hänvisar i övrigt till rapporten och överlämnar den till idrottsnämnden, kulturnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd samt Spånga-Tensta stadsdelsnämnd för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till Revisorsgrupp 1 senast den 2 maj 2016. Rapporten överlämnas också till övriga stadsdelsnämnder samt Stockholms Stadsteater AB.

På revisorernas vägnar

Bosse Ringholm
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

Sammanfattning

Stockholms stads budget 2015 anger att alla barn i Stockholm ska ha jämlika uppväxtvillkor. Alla barn har rätt till ett rikt liv med god tillgång till exempelvis lek, kultur och idrott. Det ska finnas ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla. Samtidigt visar statistik att en stor del av barn och ungdomar i Stockholms stad är fysiskt inaktiva. 2014 års medborgarundersökning visar att endast hälften av Stockholms stads barn och ungdomar har möjligheter att ta del av kultur i den stadsdel där de bor.

Granskningen har inriktats på att bedöma om berörda nämnder har en samverkan och organisation för att säkerställa en god tillgång till och utvecklar utbudet av idrott- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund. Vidare har granskats huruvida idrottsnämnden genomför riktade satsningar till områden där den fysiska aktiviteten är låg. I granskningen har idrottsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Skärholmen ingått.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnderna bör utveckla en mer strukturerad och kontinuerlig samverkan för att säkerställa en god tillgång till och utveckling av utbudet för idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund.

Nämnderna har en gemensam bild avseende vilka hinder och svårigheterna som finns i kommunikationen mot målgrupperna. De har även en tydlig bild av vilka faktorer som är viktiga för att skapa mer tillgängliga aktiviteter för målgrupperna. Nämnderna arbetar för att göra aktiviteterna mer tillgängliga.

Idrottsnämnden genomför riktade satsningar till både de prioriterade målgrupperna och områden, exempelvis Järvaområdet, där den fysiska aktiviteten är låg.

Inom stadens styrdokument för idrotts- och kulturverksamhet finns tydliga prioriterade grupper. Dock finns det få indikatorer redovisade i nämndernas verksamhetsplaner för att följa upp de prioriterade grupperna. Utvärderingar, besöksstatistik, brukarenkäter och andra årliga rapporter visar att få barn och ungdomar med funktionsnedsättning, flickor samt barn och ungdomar i ytterstaden nyttjar stadens idrotts- och kulturaktiviteter.

Innehåll

Inledning	1
Bakgrund	1
Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	1
Revisionskriterier	2
Metod	3
Granskningens resultat	4
lakttagelser	4
Analys	18
Sammanfattande slutsatser och bedömning	20
Bilaga 1 Intervjupersoner	23
Bilaga 2 Forskning och studier om idrott och kultur för barn och ungdomar	24
Bilaga 3 Stadens utvärderingar och målfyllelse avseende idrott och kultur	29

Inledning

Bakgrund

För åldersgruppen 6–17 år finns det vetenskapliga belägg för positiva samband mellan fysisk aktivitet och till exempel skeletthälsa, mental hälsa och självkänsla. De som är mer fysiskt aktiva har en bättre hälsa än de som är mindre fysiskt aktiva.¹ I forskningen framträder även kulturens positiva inverkan på vår hälsa.²

SCB:s statistik redovisar att flickor med utländsk bakgrund idrottar mindre än flickor med svensk bakgrund.³ Forskning visar också att personer med funktionsnedsättning i mindre utsträckning är fysiskt aktiva än den övriga befolkningen.⁴ För många barn och unga med en funktionsnedsättning är ensamhet och utanförskap en del av livet. De går på färre aktiviteter och umgås mindre med kamrater än andra jämnåriga. Men det som hindrar dem från att leva ett socialt liv är inte nödvändigtvis funktionsnedsättningen i sig. Tvärtom beror utanförskapet ofta på yttre faktorer.⁵

Stockholms stads budget 2015 anger att alla barn i Stockholm ska ha jämlika uppväxtvillkor. Alla barn har rätt till ett rikt liv med god tillgång till exempelvis lek, kultur och idrott. Det ska finnas ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla. Samtidigt visar statistik att en stor del av barn och ungdomar i Stockholms stad är fysiskt inaktiva. 2014 års medborgarundersökning visar att endast hälften av Stockholms stads barn och ungdomar har möjligheter att ta del av kultur i den stadsdel där de bor.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om berörda nämnder har en samverkan och organisation för att säkerställa en god tillgång till och utvecklar utbudet av idrott- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bak-

¹ http://fyss.se/wp-content/uploads/2015/02/FYSS-kapitel_Barn-och-ungdomar.pdf

² <http://www.lul.se/sv/Landsting--politik/Nyheter/Kultur-i-lanet/Kultur-skapar-battare-halsa/> och <http://henrikbranden.se/kultur-och-halsa/>

³ <http://centrumforidrottsforskning.se/indikatorer-2014/malomrade-3/>

⁴ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationer/Funktionsnedsattning-fysisk-aktivitet-och-byggd-miljo-/>

⁵ <http://www.forte.se/sv/Tema/Uppvaxtvillkor/Ensamheten-hos-barn-med-funktionsnedsattning---hur-bryter-vi-den/>

grund. Vidare är syftet att granska huruvida nämnderna genomför riktade satsningar till områden där den fysiska aktiviteten är låg.

Syftet besvaras med följande revisionsfrågor:

- Är ansvarsområden och uppdrag definierade?
- Kartläggs och analyseras behovet?
- Vilken samverkan finns för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål uppnås?
- Är utbudet av aktiviteterna kommunicerat och tillgängligt?
- Genomförs riktade satsningar till områden där den fysiska aktiviteten låg?
- Sker uppföljning för att säkerställa att kommunfullmäktiges målsättning uppnås?

Avgränsning

Granskningen avgränsas till idrotts- och kulturverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar.

Med barn och ungdomar avses åldrarna grundskola till gymnasiet.

Granskningen omfattar idrott- och kulturaktiviteter som utförs utanför skoltid, dvs. aktiviteter under barnen och ungdomarnas fritid. Däremot kommer skolans roll beröras i samverkansuppdraget.

Ansvarig nämnd/styrelse

De nämnder som ingår i granskningen är idrottsnämnden, kultur- nämnden, samt stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Skärholmen.

Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som revisionen utgår ifrån vid analys och bedömning.

Följande revisionskriterier har tillämpats.

- Stockholms stads budget 2015
- Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2013-2017
- Kultur i ögonhöjd- för, med och av barn och unga. Strategisk plan för barn- och ungdomskultur 2014-2016
- Stockholm- en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016.

Styrdokumentet omfattar stadens samtliga bolag och nämnder. De innehåller mål och mäts med tydliga indikatorer vilka grundar sig på resultaten från bland annat brukarenkäter, medborgarenkäter.

Mål i **Stockholms stads budget 2015** för de prioriterade målgrupperna beskrivs i bilaga 3.

Stockholms stads mål med **”Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2013-2017”** är att stimulera fler stockholmare till att bli fysiskt aktiva. Prioriterade grupper är bland annat flickor 7-20 år med utländsk bakgrund och personer med funktions-nedsättning.

”Kultur i ögonhöjd- för, med och av barn och unga” samordnas av kulturförvaltningen. Nämnderna och bolagen ska upprätta handlingsplaner och programmets mål ska årligen följas upp i verksamhetsberättelsen. Syftet är bland annat att tillse att alla barn och unga i Stockholm har goda och likvärdiga möjligheter till eget skapande tillsammans med professionella vuxna och på egna villkor oavsett funktionsnedsättning, etnisk-, social- och religiös bakgrund samt kön. Programmet vill även bidra till att stärka barns delaktighet och inflytande.

Ett av målen med **”Stockholm- en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016”** är att alla barn och ungdomar ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig av kultur- och idrottsverksamhet samt vara med i en förening. Verksamheten ska vara tillgänglig och utformad så även personer med funktionsnedsättning kan vara med.

Metod

Urvalet av i granskningen berörda stadsdelsnämnder grundar sig dels på stadsdelsnämnder som hade bland de lägsta resultaten i 2015 års skolenkät avseende idrott, spontanidrott samt kulturaktiviteter. Det grundar sig också på resultat från Ung Livsstilsundersökningen⁶ från 2013 och 2014 om vilka stadsdelsnämnder som har störst andel flickor som är fysiskt inaktiva.

Intervjuer har genomförts med stadens barnombudsman samt ansvariga för idrotts- och kulturverksamhet för barn och ungdomar inom berörda nämnder (se bilaga 1). Studier av bland annat styrdokument, beslutsunderlag och forskningsunderlag har genomförts. Utvärderingar och besöksstatistik från verksamheter och aktiviteter har analyserats.

⁶ Ung Livsstil är ett forskningsprojekt. Se mer information i bilaga 2.

Med begreppet målgruppen/målgrupperna menas de prioriterade målgrupperna som anges i syftet. Begreppet används genomgående i revisionsrapporten.

Granskningen har genomförts av Anna-Karin Karlström och Charlotta Kristiansson på revisionskontoret. Rapporten har fakta-kontrollerats av förvaltningarna.

Granskningens resultat

Iakttagelser

Ansvarsfördelning idrott

Idrottsnämndens övergripande mål är att skapa folkhälsa genom breddidrott. Nämnden ska arbeta för att medborgarnas avgifter för att utöva idrott i staden är så låga som möjligt samt att barn och unga är prioriterade. Tillsammans med andra aktörer ska nämnden arbeta för att nå personer med funktionsnedsättning, flickor med utländsk bakgrund samt barn och ungdomar som idag inte idrottar.⁷ Det Idrottspolitiska programmet är vägledande för nämndens verksamhet. Programmet beskriver nämndens ansvar inom en rad olika områden, såsom jämställdhet och mångfald, tillgänglighet, samverkan med föreningslivet samt organiserat och spontant idrottande.⁸

Inom idrottsförvaltningen har utvecklingsavdelningen det strategiska ansvaret för att utveckla arbetet med att få fler Stockholmare fysiskt aktiva, särskilt barn och ungdomar. Driftavdelningen är ansvarig för aktivitetsutbudet på stadens sim- och idrottsanläggningar, som inkluderar utbudet riktat mot de prioriterade målgrupperna. Avdelningen ansvarar även för fördelning av tider på samtliga idrottsanläggningar samt bokning av de aktiviteter som erbjuds i egen regi inom stadens anläggningar.

Stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter, fritidsgårdar och parklekar ska regelbundet själva eller i samverkan med föreningslivet och/eller idrottsnämnden arrangera regelbundna idrotts-/motionsmöjligheter för barn, ungdom och personer med funktions-

⁷ Stockholms stads budget 2015

⁸ Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2013-2017

nedsättning.⁹ Stadsdelsnämndernas idrottsverksamhet utförs i huvudsak av externa utförare, främst via idéburna organisationer, samt genom egna spontanidrottsytor och utegym.

Ansvarsfördelning kultur

Kulturnämnden tillsammans med Stockholms Stadsteater AB ansvarar för att staden erbjuder barn och unga ett brett och för dem angeläget kulturutbud liksom möjlighet att utveckla sina skapande förmågor tillsammans med professionella vuxna.¹⁰ Kulturnämndens huvudsakliga verksamhet för barn och unga sker genom KULAN – Kultur för dig i förskolan och skolan¹¹, kulturstöd, Kulturskolan¹², El Sistema¹³, museiverksamhet, genom stöd till folkbildningen samt biblioteket.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att det inom fritidsverksamhetens ram finns platser, lokaler, personal och verksamhet som möjliggör för barn och unga att möta det professionella kulturlivet och att utöva eget skapande. Stadsdelsnämndernas kulturverksamhet utförs i huvudsak av externa utförare, främst via idéburna organisationer. Utbildningsnämnden har motsvarande ansvar vad gäller kulturverksamhet inom grundskolan¹⁴.

Samverkan

Stadsövergripande samverkan

Det sker viss kontinuerlig samverkan mellan kulturförvaltningen, idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna för planering, utförande och uppföljning av idrotts- och kulturaktiviteter. Nätverk finns kring programmet Kultur i ögonhöjd, där representanter från berörda förvaltningar och bolag deltar. Utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och representanter från stadsdelsförvaltningarna samverkar i en övergripande styrgrupp för de gemensamma aktiviteter och uppdrag som finns beslutade i budgeten. Vidare sker viss samverkan vid specifika aktiviteter, exempelvis inspirationsdagar, festivaler i stadsdelen, prova på-aktiviteter och öppet hus.

⁹ Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2013-2017

¹⁰ Kultur i ögonhöjd- för, med och av barn och unga

¹¹ En hemsida där det finns samlat kulturutbud, skapande aktiviteter och inspirerande exempel riktat till förskolan och skolan. Om aktiviteter bokas via hemsidan får förskolan och skolan reducerat pris, sk. kulanpremien.
(<http://www.pedagogstockholm.se/kulan/>)

¹² Stockholms stads Kulturskola erbjuder kurser inom kultur för barn och unga mellan 6-22 år (<http://www.kulturskolan.stockholm.se/>)

¹³ Ett treårigt projekt inom Kulturförvaltningen i samverkan med externa musikorganisationer där fokus är klassisk musik och social mål.

¹⁴ Kultur i ögonhöjd- för, med och av barn och unga

Samverkan sker även vid riktade långtidssatsningar som exempelvis inom KUL 1415¹⁵, i Järvaområdet genom Järvasatsningen, genom idrottsprofilering av Farsta stadsdel”, Fritid för alla”, samarbete i Hagsätra-Rågsved samt växtplatsprojekten¹⁶.

Stadens idrotts- och kulturuppdrag utförs både genom öppen och avgiftsfri samt sluten¹⁷ och prisbelagd verksamhet. Vid intervjuerna framkommer att samverkan upplevs försvåras av det faktum att parter har olika förutsättningar och krav på sina uppdrag.

Idrottsnämnden

Idrottsförvaltningen har ett samordnat ansvar för nätverket ”Fritid för alla” (beskrivs inom samverkansavsnittet ”Funktionsnedsättning”). Vidare koordinerar förvaltningen riktade aktiviteter och projekt som sker utifrån programmet, exempelvis satsningar i Järvaområdet, samarbeten med fältassistenter och fritidsgårdar inom stadsdelarna. Likaså gäller samordning av aktiviteter kring simkunnighet med utbildningsförvaltningen.

Idrottsförvaltningen ska enligt det Idrottspolitiska programmet hålla samman nätverk där samtliga stadsdelsförvaltningar, utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och eventuellt privata aktörer finns representerade för att tillsammans stimulera till ökad fysisk aktivitet. Granskningen visar dock att någon sådan samordning inte finns utöver nätverket ”Fritid för alla” och riktade satsningar, såsom exempelvis Järvasatsningen.

Driftavdelningen inom idrottsförvaltningen ansvarar för samordning av verksamheten vid stadens sim- och idrottsanläggningar i syfte att säkerställa att aktiviteter och tider anpassas efter de prioriterade målgrupperna.

Idrottsnämnden har ett tydligt uppdrag att arbeta gentemot och tillsammans med föreningslivet för att uppnå kommunfullmäktiges mål. Det ska ske bland annat genom att underlätta administrationen för föreningar, exempelvis genom att förenkla blanketter och regler för bidragssökande. Däremot ges inte stöd i form av administrativa resurser. I december 2015 beslutade¹⁸ dock idrottsnämnden att ändra regelverket för de projekt som genomförs inom ramen för

¹⁵ Kommunfullmäktige beslutade i 2014 års budget att avsätta medel för en särskild satsning på ett Barnkulturår 2014 och 2015.

¹⁶ Kulturförvaltningen vill förstärka kulturen i ytterstaden och har därför utsett fem växtplatser - Bredäng, Farsta, Husby, Skärholmen och Tensta.

¹⁷ Exempelvis att anmäla sig till en kurs

¹⁸ Måluppfyllelse inom idrottsbonusen (Dnr 01.06/1145/2015)

idrottsbonusen¹⁹. För pågående projekt från och med år 2016 kan 50 procent av projektens årsbudget få användas till projektledning.

Vid intervjuerna framkommer dock att vissa föreningar, exempelvis i Järvaområdet, har svårt att hålla sin ordinarie verksamhet ingång på grund av brister i det administrativa arbetet. Detta resulterar bland annat i att aktivitetsbidrag uteblir. Vidare framkommer att vissa föreningar saknar information och kunskap om möjliga bidrag att söka.

Kulturnämnden

Kulturnämnden har ansvar för att vara ett stöd och samordnande för stadens program Kultur i Ögonhöjd mot stadens bolag och nämnder. Kulturförvaltningen har en hemsida²⁰ där det finns samlad information som är till stöd för verksamheternas arbete med kulturaktiviteter för barn och ungdomar.

I Kultur i ögonhöjd anges att kulturnämnden tillsammans med Stockholms Stadsteater AB ansvarar för att staden erbjuder barn och unga ett brett och för dem angeläget kulturutbud. Nämnden och bolaget har idag ingen samordnad samverkan.

Kulturförvaltningen har i dagsläget ingen formaliserad operativ samverkan mellan kulturstrategiska avdelningen, biblioteket och Kulturskolan för planering, utförande och uppföljning kulturaktiviteter. Den formaliserade samverkan som finns sker via förvaltningens ledningsgrupp. Intern samverkan mellan kulturförvaltningens olika verksamheter sker vid särskilda satsningar, såsom KUL1415.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas idrott- och kulturverksamhet utförs i huvudsak av externa utförare, främst via idéburna organisationer så som Stiftelsen Fryshuset och Stockholms Stadsmission. Stadsbibliotekets läxhjälpverksamhet utförs bland annat av Röda Korset. Förvaltningarna upplever att samverkan med de idéburna organisationerna är fungerande. De har, enligt uppgift, en hög grad av verksamhetskänedom, utvecklar verksamheten och är engagerade.

¹⁹ Idrottsbonus är ett bidrag som syftar till att öka andelen fysiskt aktiva personer. Insatserna ska rikta sig särskilt till ungdomar som är fysiskt inaktiva. Prioriterade grupper är främst flickor i tonåren och personer med funktionsnedsättningar. Idrottsbonus är ett bidrag för att nå fysiskt inaktiva, som alla barn och ungdomsföreningar kan söka

²⁰ <http://www.stockholm.se/KulturFritid/Stod/KulturBoU/Kultur-i-ogonhojd/>

Under 2015 tilldelades stadsdelsnämnderna medel för att anställa kultursekreterare vid stadsdelsförvaltningarna. I 2016 års budget beskrivs att kultursekreterarna kommer att ha uppdrag att vara stadsdelsnämndernas samordningsfunktion avseende kultur. Kultursekreterarna ska arbeta i nära dialog med kulturförvaltningen, Kulturhuset Stadsteatern och utbildningsförvaltningen. De fyra parterna ska ha det gemensamma uppdraget att stärka stadens barn- och ungdomskultur så att fler tar del av den.

Funktionsnedsättning

I december 2007 tog kommunfullmäktige i Stockholms stad ett beslut om att samordna och utveckla fritidsutbudet för barn och unga med funktionsnedsättning. Uppdraget kom att kallas ”Fritid för alla”. Konsultföretaget Ramböll har under 2015 utvärderat ”Fritid för alla”.²¹ Slutsatsen av rapporten är att samordnaren idrottsförvaltningen har genomfört uppdraget enligt kommunfullmäktiges beslut. Uppdraget omfattar främst att sprida information och samordna arbetet i stadsdelarna och fackförvaltningarna, vilket delvis utförts genom ett nätverk samt administrera en hemsida med ett samlat fritidsutbud för barn, ungdomar och vuxna som behöver extra stöd i Stockholms län. Stadsdelsförvaltningarna- och berörda fackförvaltningar har genomfört aktiviteter i enlighet med uppdraget, men ”Fritid för alla” har i liten utsträckning genererat hållbara samarbetsformer. Det saknas en samlad strategi för vilka resultat som ska uppnås och hur målgruppen ska påverkas. Stadsledningskontoret har haft i uppdrag att följa upp verksamheten, vilket inte har fullföljts under de ca åtta år som ”Fritid för alla” har funnits. Uppdraget saknar i de flesta fall förankring på strategisk nivå i stadsdelsförvaltningarna, vilket gör att uppdraget inte prioriteras i den utsträckning som skulle krävas för att skapa resultat. Kontaktpersonerna i nätverket saknar också i många fall de förutsättningar som krävs för att driva förändring på en strategisk nivå.

I budget 2016 anges att stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget ”Fritid för alla”.

Skolan

Förvaltningarna ser skolan som den huvudsakliga ingångsporten för att nå målgrupperna vilket medför att samverkan med skolan är viktig för förvaltningarna. Kulturskolan har även behov av att använda lokaler i skolorna för att kunna utöva sin verksamhet. Idrottsförvaltningen samverkar bland annat med skolsköterskor när

²¹ Utvärdering fritid för alla (Ramböll, oktober 2015)

det gäller intyg som medger prissubventionering för fysisk aktivitet, liknande FaR: fysisk aktivitet på recept²². Samverkan sker även när det gäller simkunnighet bland barn och ungdomar. Förvaltningarna upplever att hur väl samverkan fungerar med skolan är personberoende.

Kartläggning av behov

Det finns ingen stadsgemensam samordnad kartläggning av behov. Respektive verksamhet kartlägger och följer upp besöksstatistik, genomför brukarundersökningar och utvärderingsrapporter som ligger till grund för deras planering och utveckling av idrotts- och kulturaktiviteter.

Ramböll beskriver i sin utvärdering av ”Fritid för alla” att kartläggningen av behov hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning inte har genomförts på ett systematiskt sätt i stadsdelsförvaltningarna. Idrottsförvaltningen har försökt att genomföra en del av arbetet inom ramen för målgruppsstudien Ung livsstil. Ramböll uppfattar dock att detta inte har varit tillräckligt för att vägleda stadsdelarna i arbetet med att utforma aktiviteter åt målgruppen för ”Fritid för alla”. Stadsdelsförvaltningarna har också i liten utsträckning använt sig av Ung livsstil vid utformning av nya aktiviteter för målgruppen. De aktiviteter som genomförts har utformats med utgångspunkt i personliga erfarenheter hos de som ansvarat för insatsen och med liten anknytning till en övergripande behovsanalys över hur den specifika insatsen dockar in i övriga stadsdelars arbete för målgruppen. Det saknas också en övergripande analys över hur stadsdelsförvaltningarnas prioriteringar inom andra områden påverkar målgruppens förutsättningar att delta i fritidsverksamheter såsom exempelvis tillgång till ledsagning.²³

Förvaltningarna upplever det problematiskt att utvärdera och kartlägga behov för barn och ungdomar med funktionsnedsättning samt föra statistik över målgruppen. Vid intervjuerna framgår att det finns många barn och ungdomar med lättare funktionsnedsättning som deltar i den vanliga verksamheten vilket inte framkommer via besöksstatistik. Staden har inte genomfört några specifika uppföljningar av målgruppens åsikter och önskemål om idrotts-, kultur och fritidsaktiviteter förutom Ung Livsstils studie (se bilaga 2).

²² Ett fysisk aktivitet på recept (FaR®) kan förskrivas av läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster eller annan legitimerad vårdpersonal.

²³ Utvärdering fritid för alla (Ramböll, oktober 2015)

Barn och ungdomars åsikter och önskemål fångas in via brukarundersökningar, fokusgrupper och i det personliga mötet. Inom idrottsförvaltningen kartläggs ungas fritidssvanor och preferenser främst med stöd i forskningsstudien Ung Livsstil (se bilaga 2). Vid intervjuerna framhålls att information om resultatet av undersökningen främst delges de stadsdelar som varit delaktiga i undersökningen. Inom idrottsförvaltningen genomförs även fokusgrupper när det finns behov och möjlighet. Inom Järvaområdet pågår ett projekt att kartlägga och utveckla idrottsaktiviteter för flickor med utländsk bakgrund och ungdomar med funktionsnedsättning.

Bibliotekeket har i samband med projektet ”Ett förnyat Stadsbibliotek” genomfört playshops med barn i åldrarna noll till tolv år för att få fram underlag för barnens åsikter och önskemål om framtidens barnbibliotek. Kulturskolan har påbörjat ett arbete för att skapa delaktighet och inflytande från barn och ungdomar som idag inte är aktiva i Kulturskolan. Det har till exempel gjorts genom projektet FRÖN (Fråga öppet nyfiket) där kulturskolan samlat in information om barn och ungas önskemål genom olika lokala dialogprojekt samt i samband med kulturskolans sommarkollon.

Fryshuset, utförare av fritidsverksamhet på uppdrag av Skärholmens stadsdelsnämnd, har under hösten haft fokusgrupper på samtliga högstadieskolor inom stadsdelen för att få ökad kunskap om ungdomars syn på sin fritid, vilka önskemål och behov de har av fritidsaktiviteter. I mars 2015 beslutade Spånga-Tensta stadsdelsnämnd att ge förvaltningen i uppdrag att inrätta en fritidsgård för flickor. Förvaltningen har under året anställt en person som har till uppdrag att kartlägga behov och ta fram information som kan ligga till grund för underlag för inriktningsbeslut i nämnden.

Kommunikation och tillgänglighet

Vid intervjuerna har det framkommit att begreppen kultur, fritid, kulturskolan med flera, kan försvåra kommunikationen eftersom mottagare tolkar innebörden av och associerar till begreppen på olika sätt.

Samtliga intervjuade framhåller att det är svårt att finna bra och effektiva kommunikationsvägar för att nå målgrupperna. Speciellt svårt är det att nå gruppen barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Skolan och föräldrarna är den huvudsakliga ingångsporten för att nå målgrupperna vilket upplevs vara svårt, då samverkan i huvudsak är personberorende. När det gäller kommunikation med skolan försvåras detta också av att skolan uppvaktas av

många olika verksamheter, vilket gör att det kan vara svårt att få tillträde till skolan och nå fram med budskapet.

För att nå fram till målgrupperna krävs det ofta en personlig ingångskanal, att informera eller visa upp verksamheten för att skapa intresse och vetskap om aktiviteten. Idrottsförvaltningen är aktiv i sin kommunikation och prövar olika metoder och har många kanaler för att försöka nå målgrupperna. Förvaltningen har bland annat kontakt med habiliteringen, skolsköterskor, lokala föreningar och kamratstödjare. Till exempel erbjöds prova-på timme i kickboxning vid en somalisk förenings ”tjejtimme” i Tensta. Detta för att skapa ett intresse och försöka få flickor att delta på deras lovverksamhet med kickboxning för flickor 13-19 år i Tensta boxningslokaler på fritidsgården Blå Huset.

Kulturförvaltningen har genom olika satsningar identifierat kommunikationsvägar för att nå ut till målgrupperna. I stadens barnkulturårprojekt KUL 1415, vilket samordnats av kulturförvaltningen, arrangerades sportlovsaktiviteter i stadsmuseet. Staden erbjöd en busslinje mellan olika platser i ytterstaden och stadsmuseet där den som ville kunde få gratis skjuts fram och tillbaka. I samma projekt finns det andra goda exempel hur kulturen kommuniceras till ytterstaden, exempelvis genom musikfestivalen ”We are Sthlm” som turnerat i ytterstaden. Utöver detta arrangerar och deltar Kulturskolan i olika ”prova på”-aktiviteter där barn och unga får prova instrument och kulturaktiviteter.

Stadsdelsförvaltningarna arbetar bland annat med uppsökande verksamhet exempelvis i skolorna och lokala föreningar för att nå målgrupperna.

Vid intervjuerna framkommer ett antal faktorer som upplevs viktiga för att förbättra förutsättningarna för att nå målgrupperna och för att ökat deltagande:

- Geografisk närhet till aktiviteter
- Tider när aktiviteterna utförs. Vid intervjuerna framkommer att i anslutning till direkt efter skolan är väsentligt för ökad deltagande
- Avgiftsfria aktiviteter
- Att barn och ungdomar får vara med och påverka samt utveckla verksamheten/lokalerna
- Öppna aktiviteter/”prova på aktiviteter”
- Riktade insatser för målgrupperna
- Trygghet kopplat till lokaler och tider, till exempel att aktiviteter ska kunna utföras under eftermiddagstid.

- Personal som är engagerad, lyhörd och skapar relationer. Har verksamhetskänedom, lokalkänedom och målgruppserfarenhet
- Tålamod i satsningar/kommunikation.

Vid intervjuerna framkommer att det för gruppen funktionsnedsatta är viktigt att lokalisera var barn och ungdomar finns. Under vardagar bör aktiviteterna hållas i närhet till skolan och fritidsklubb medan de på helgerna bör hållas närmare hemmet. Väsentligt är även att kartlägga barn och ungdomars tillgång till ledsagning och färdtjänst för att kunna delta i aktiviteter. Närhet till aktiviteten är dock inte alltid helt avgörande för målgruppen. Om det upplevs vara en bra verksamhet/aktivitet och det inte finns någonting liknande på närmare håll kan målgruppen åka långt för att delta.

Spontanidrottsytorna framhålls av de intervjuade som en bra verksamhet för att nå alla medborgare, eftersom verksamheten är öppen, lokal och avgiftsfri. De intervjuade tror att det krävs närvaro av ledare och/eller att verksamheten är förlagd inomhus för att öka antalet flickor som nyttjar spontanidrottsytorna.

Vid intervjuer med stadsdelsförvaltningarna framkommer även att tillgången till idrottslokaler och deras utrustning är en viktig faktor. Bokningsrutinen avseende idrottslokaler upplevs problematisk.

Fritidsnätet²⁴ har funnits sedan 2013 och är en plattform där 19 kommuner samt habiliteringen inom Stockholms läns landsting tillgängliggör de aktiviteter som erbjuds personer med funktionsnedsättning. Ramböll beskriver i sin rapport att antalet unika besökare sedan 2013 har ökat från cirka 900 till 3000 unika besökare per månad. Det faktum att Fritidsnätet har ett stadigt antal besökare och att trenden är ökande är, enligt Ramböll, en indikation på att ”Fritid för alla” har lyckats med att tillgängliggöra fritidsutbudet för målgruppen.²⁵

Fritidsnätet är indelat i verksamheter och evenemang. Verksamheterna har aktiviteter varje vecka under terminerna. Evenemang innebär enstaka tillställningar, såsom discon och prova-på-dagar. Revisionskontoret har undersökt fritidsnätets hemsida för att se hur många verksamheter och evenemang som finns representerade på hemsidan. En sökning har gjorts på evenemang och verksamheter under mars och oktober månad 2015. Sökningen på evenemang

²⁴ www.fritidsnatet.se

²⁵ Utvärdering fritid för alla (Ramböll, oktober 2015)

visar att det i mars och oktober månad endast genomfördes tre evenemang per månad. Sökningen visar vidare att samtliga verksamheter som ingår i granskningen finns representerade fritidsnätets hemsida; Blå Huset i Tensta, Fryshuset i Skärholmen, Resurscenter Kulturskolan samt idrottsförvaltningen med tillgängliga sim- och idrottshallar samt utegym. Samtliga verksamheters veckovisa aktiviteter för funktionsnedsatta framgår av verksamheternas hemsidor. Undantaget är dock Blå Huset i Tensta, vars aktiviteter för målgruppen inte tydligt framgår.

Uppföljning av fullmäktiges målsättning och stadens styrdokument

Nämndernas verksamhetsplaner

Kommunfullmäktige har mål med mätbara indikatorer och aktiviteter som omfattar idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar. Nämnderna har även nämndspecifika mål med mätbara indikatorer eller aktiviteter. Dock saknas det i huvudsak indikatorer eller aktiviteter som omfattar de prioriterade målgrupperna. Nämnderna gör dock utvärderingar av och följer upp statistik för verksamheterna där det redovisas information om de prioriterade grupperna. (se bilaga 3).

Idrottspolitiska programmet

Det nuvarande Idrottspolitiska programmet beslutades i april 2013. I programmet finns indikatorer som omfattar de prioriterade målgrupperna. Dock anges inga målnivåer. Indikatorerna ingår i nämndens verksamhetsplan och följs upp årligen eller redovisas via avstämningsärendet till nämnden. (se bilaga 3)

Den indikator som mäter andel fysiskt aktiva flickor i högstadiet redovisas både i idrottsnämndens verksamhetsberättelse samt i ett särskilt ärende till idrottsnämnden. Utfallet i verksamhetsberättelsen för 2015 är 60 procent medan resultatet i förvaltningens rapportering i det särskilda ärendet från december 2015 är 46 procent. Resultaten skiljer sig åt beroende på att mätmetoderna är olika. Förvaltningen anser att mätmetoden i det särskilda ärendet är mer tillförlitligt.

Kultur i ögonhöjd och KUL 1415

Kultur i ögonhöjd har inga specifika mål som avser de prioriterade målgrupperna. I stadsdelsnämndernas verksamhetsplaner framgår att de har mål som omfattar Kultur i ögonhöjd. Dessa omfattar i huvudsak förskoleverksamheten. I tertialrapport 2 för 2015 beskriver kulturnämnden att de ser en ökad medvetenhet i staden

om Kultur i ögonhöjd. Framförallt i efterfrågan på råd och stöd för att skriva handlingsplaner.

I budget 2014 gav kommunfullmäktige kulturnämnden i uppdrag att genomföra ett barnkulturår under 2014 och 2015. Syftet med kulturåret var att barn och unga i Stockholm i ännu högre grad än idag ska få möjlighet till kultur, både genom eget skapande och genom att ta del av professionell kultur. Befintlig barn- och ungdomskultur skulle lyftas fram på olika sätt. Samtidigt skulle nya aktiviteter genomföras. Barnkulturen skulle synas i hela staden; det stora utbudet skulle kommuniceras brett, med särskild inriktning mot ytterstaden. Nämnden redovisar i sin utvärderingsrapport att ett stort antal kulturaktörer, stadens bolag och nämnder har samverkat. Rapporten visar ett väl genomfört uppdrag som uppnår projekt-målet. Bland annat redovisas följande genomförda aktiviteter:

- Bokaktiviteten ”Mitt Stockholm” har genomförts i åldrarna förskoleklasser till gymnasiet. Den har resulterat 599 böcker, på uppemot 20 olika språk, vilka har skapats av cirka 18 000 elever.
- 14 000 barn och vuxna deltog i sportlovsveckans aktiviteter i Stadsmuseet, det så kallade KULhuset. Staden erbjöd en busslinje mellan olika platser i ytterstaden och KULhuset där den som ville kunde få gratis skjuts fram och tillbaka.
- 10 föreställningar av sommar-teater på Järvafältet där barn och ungdomar deltog som skådespelare besöktes av 2300 personer.
- I ytterstaden har det genomförts en rad olika aktiviteter, bland annat dockteater i Blå Huset, prova-på-cirkus i Rinkeby-Kista, karneval i Skärholmen, dansworkshops och selfie-studio i Hässelby gård, musikfestivalen ”We are Sthlm” har turnerat i ytterstaden.

I kulturnämndens budget 2015 anges att barn och ungdomar ska få en professionell kulturupplevelse per termin. I kulturrapporten 2015 framgår att i de flesta stadsdelsområdena har barn och unga endast erbjudits kulansubventionerad kultur vid ett tillfälle under året. Spånga-Tensta stadsdelsområde är den stadsdel där det är högst andel barn och unga i grundskolan som fått ta del av kulansubventionerad kultur. Kulans subventionerade utbud är tillgängligt att boka löpande över året. Det är förskolan/skolan som själva avgör hur många gånger om året som de vill genomföra ett subventionerat besök, det finns inga begränsningar till enbart ett tillfälle under året. (bilaga 3)

Stockholm- en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning

I nämndernas verksamhetsplaner framgår att det finns mål och aktiviteter som utgår ifrån programmet för delaktighet för att utveckla fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Dock har ingen av de granskade nämnderna beslutat om att följa upp indikatorn som anges i programmet, ” Andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som deltar i Fritidsverksamhet“.

Resultatet från Ung livs stils studie visar att ungdomar i särskolan (högstadiet och gymnasiet) i mycket lägre utsträckning är med i en idrottsförening än övriga ungdomar. Ungdomar med en utvecklingsstörning motionerar mycket mindre än övriga ungdomar(bilaga 2).

Barn och unga med funktionsnedsättning

Idrottsförvaltningen anordnar aktiviteter i form av öppna kurs-tillfällen samt uppdragskurser vilka genomförs för personer som vill träna tillsammans i grupp. Uppdragskurserna finns inte i det ordinarie utbudet, utan beställs av idrottsförvaltningen enligt förfrågan. Inom idrottsbonusen drivs projekt för barn och unga med funktionsnedsättning.

Kulturförvaltningen har i dagsläget ett fåtal kontinuerliga aktiviteter, exempelvis genom Kulturskolans resurscentrum. Enligt uppgift har resurscentrets platser utökats med 20 procent under hösten 2015 jämfört med året innan och uppgår till 185. Elever med funktionsnedsättning deltar även i kulturskolans ordinarie verksamhet så långt det är möjligt. Riktade insatser gentemot särskolan genomförs inom ramen för Kulan och genom kultur- och utvecklingsstödet. Biblioteket har påbörjat en kompetensutveckling för sin personal.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har fokuserat på att utveckla aktiviteter genom parkleksverksamheten, vilket främst når de yngre barnen. Nämndens fritidsutförare för dock inte någon statistik över antal deltagare med funktionsnedsättning eller antal aktivitets-timmar för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Skärholmens stadsdelsförvaltning fokuserar främst på att utveckla aktiviteter via Ungdomens hus, vilket når de äldre barnen och ungdomarna. Skärholmen redovisar att cirka 1 procent av deltagarna är barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Flickor och ytterstadsområdena

Revisionskontoret har tagit del av information från olika utvärderingar²⁶ och där framgår sällan benämning ”flickor utländsk bakgrund”. Däremot framgår ofta information om flickor samt information per område. I stadens styrdokument beskrivs att nämnderna ska arbeta för att öka den fysiska aktiviteten och kulturnyttjandet i ytterstaden, vilket omfattar de områden där det finns flest personer med utländsk bakgrund²⁷.

Ung Livsstil har i sina studier kunnat påvisa att ungdomar (13-16 år) i lågstatusområden²⁸ har lägre deltagande i organiserade fritidsaktiviteter och lägre fysisk aktivitet. Både flickor och pojkar i lågstatusområdena är i betydligt mindre utsträckning med i förening eller kulturskola men besöker i gengäld fritidsgård och bibliotek i högre utsträckning. Studien visar att flickor är mindre aktiva och deltar i mindre utsträckning (bilaga 2).

Nedan redovias information avseende flickor och ytterstadsområdena: (se bilaga 3).

- Idrottsförvaltningen har riktade aktiviteter och projekt för de prioriterade målgrupperna och områden med identifierad lägre fysisk aktivitet bland barn och ungdomar.
- Utvärderingen av idrottsbonusen redovisar att projekten delvis bidrar till att öka den fysiska aktiviteten hos de prioriterade målgrupperna.
- Cirka 65 respektive 50 procent av flickorna är fysiskt aktiva i mellanstadiet respektive högstadiet/gymnasiet vilket är väsentligt lägre än stadens mål. Per 2017 är stadens målsättning att 85 procent av alla elever i mellanstadiet, 75 procent av alla elever i högstadiet och 70 procent av alla elever ska vara fysiskt aktiva.
- Cirka 50 respektive 30 procent av flickorna i mellanstadiet respektive högstadiet/gymnasiet är medlem i en idrottsförening.

²⁶ För exempel på utvärderingar se bilaga 3

²⁷ Statistisk årsbok för Stockholm 2016 – Andel utländsk bakgrund: Rinkeby-Kista 80 % av befolkningen, Spånga-Tensta 58 %, Skärholmen 69 %. Källa: SCB/Sweco Definition för utländsk bakgrund: En person har utländsk bakgrund om den är född utomlands eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

²⁸ Lågstatusområden är Ung livsstils egen benämning på områden som har identifierats utifrån medelinkomsten i olika stadsdelar samt efter diskussion med personer från respektive kultur- och fritidsförvaltning som har god kännedom om de lokala förhållandena. I många fall tillhör de utvalda lågstatusområdena det s.k. miljonprogrammet.

- Cirka 20 procent av spontanidrottsytornas (utomhus) besökare är flickor i åldersgruppen 7-20 år.
- Cirka 40 procent av lokalutnyttjandet av idrottsanläggningarna hänförs till flickor.
- Kulturskolans verksamhet når endast cirka 1 procent av Tenstas barn och ungdomar. Dock finns en trend att deltagandet ökar.
- Enligt uppgift går 65 procent av utlånade biblioteksmedier till flickor. I Skärholmens och Tensta bibliotek är 58 procent av de aktiva låntagarna flickor.
- Endast en eller två klasser i årskurs 4 har besökt det lokala biblioteket i Skärholmen och Tensta. I stadsdelarna Spånga-Tensta och Skärholmen har 27 procent respektive 50 procent av alla barn i grundskolan och gymnasiet ett lånekort.
- Kulturstödet för unga når väsentligt lägre andel flickor än pojkar Skärholmen och Spånga-Tensta.
- Cirka 20 procent av besökarna i Spånga-Tenstas fritidsverksamhet är flickor vid fritidsgårdar/mötesplatser och ungdomshus.
- Cirka 40 procent av besökarna i Skärholmens fritidsverksamhet, som bedrivs av Fryshuset, är flickor.

Effekter av idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar och samhället

Vid intervjuerna framgår att den viktigaste effekten för barn och ungdomar av att delta i idrotts- och kulturaktiviteter är att vara del av en grupp, vara med sina befintliga och lära känna nya kompisar.

I forskning och studier av idrott och kultur framkommer ett antal viktiga effekter som kulturen och idrotten tillför samhället och individen.

Forskningen beskriver idrottsrörelsens förmåga att skapa förtroende för ideellt arbete, stärka demokratin i samhället och bidra till en positiv samhällsutveckling. Idrotten är också Europas största organiserade rörelse för barn och ungdomar. Den för samman människor oavsett ålder, kön, språk eller etnisk bakgrund. Idrotten bidrar till en demokratisk fostran och till att motverka främlingsfientlighet. Långsiktiga effekter som framkommer är att en orts identitet kan stärkas och skapa en ökad attraktions- och konkurrenskraft.

Idrotts- och föreningslivet lyfts även fram som en möjliggörare i samband med integration. Detta framhålls bland annat i regeringens

proposition ”Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration” från 1998, där det framförs att integration och etnisk mångfald är viktiga idrottspolitiska mål. Idrotten framhålls som en vardaglig mötesplats som kan motverka främlingsfientlighet och rasism. Den statliga idrottspolitiken har sedan början av 80-talet framfört idrottens potential att fungera som integrationsarena.²⁹

Kulturens betydelse och roll i samhället kopplas bland annat till lärande, utveckling och social hållbarhet. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) beskriver bland annat i sitt kulturpolitiska positionspapper hur ett aktivt kulturliv utgör ett fundament för den demokratiska utvecklingen. I ett socialt hållbart samhälle utgör kulturen en viktig roll i att skapa mångfald, mötesplatser och sammahållning. Vidare beskrivs kulturen utgöra en viktig faktor för ungas etablering i samhället. Kulturutövande anses kunna bidra till att utveckla fler kunskaper och förmågor samt starka sociala nätverk. Detta får även påverkan på förutsättningar för studier, försörjning och ett aktivt medborgarskap.³⁰

Forskning visar även hur estetiska ämnen i skolan har en tydlig positiv effekt på elevers lärande. Konstformer som musik, dans och drama har stor inverkan på barn och lärande, till exempel genom att bidra till ökat självförtroende hos barn, vilket i sin tur har effekter på språkinläring. Vidare visar forskningen att det kritiska tänkandet utvecklas, vilket förbättrar det matematiska och vetenskapliga sättet att tänka. Barn som ägnar sig åt konst tenderar också att samarbeta mer än barn som inte gör det. De blir även mer positiva till skolan och skolkar mindre.³¹

Analys

I budget och styrdokument beskrivs respektive nämnds ansvar och uppdrag tydligt avseende kultur och idrott.

Idrottsnämnden har ett samordningsansvar och ska tillsammans med facknämnderna, stadsdelsnämnderna och privata aktörer arbeta för att öka fysisk aktivitet. Enligt Idrottspolitiska programmet ska samordningen delvis ske via nätverk. Granskningen visar dock att

²⁹

http://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/SiteCollectionDocuments/sv/publikationer/publicerade-publikationer/2009/idrott_och_integration_inkl_tipshandbok.pdf

³⁰ <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-251-5.pdf?issuusl=ignore>

³¹ Bamford, Anne, The Wow-factor;

<http://www.lararnasnyheter.se/fotnoten/2009/06/03/anne-bamford-tar-hit-wow-factor>

någon sådan samordning inte finns utöver nätverket ”Fritid för alla” och riktade satsningar, såsom exempelvis Järvasatsningen.

Kulturnämnden tillsammans med Stockholms Stadsteater AB ansvarar för att staden erbjuder barn och unga ett brett och för dem angeläget kulturutbud. Nämnden och bolaget har idag ingen samordnad samverkan. Stadsdelsnämnderna har till uppgift tillse att det finns platser, lokaler, personal och verksamhet som möjliggör för barn och unga att möta det professionella kulturlivet och att utöva eget skapande.

Samverkan mellan förvaltningarna finns, men är relativt begränsad i planering, utförande och uppföljning av aktiviteter. Samverkan försvåras av att verksamheterna har olika förutsättningar och krav på sina uppdrag - öppen och avgiftsfri eller sluten och prisbelagd verksamhet.

Förvaltningarna kartlägger och följer upp besöksstatistik, genomför brukarundersökningar och utvärderingsrapporter som ligger till grund för deras planering och utveckling av idrotts- och kulturaktiviteter. Förvaltningarna har även påbörjat ett arbete för att skapa delaktighet och inflytande från barn och ungdomar som idag inte deltar i deras verksamhet.

I granskningen framkommer att det saknas en samordnad och övergripande bild över stadens utbud och utvärderingar av kulturaktiviteter för de prioriterade målgrupperna. Idrottsnämnden och kulturnämnden har genom sin delaktighet i forskningsprojektet Ung Livsstil tillgång till mycket information och kunskap om barn och ungas fritidsvanor och preferenser. Resultatet från undersökningen delges endast de nämnder som deltar i undersökningen. Det kan dock finnas behov av att även övriga nämnder och andra aktörer delges information och kunskap om ungas fritidsvanor, för att på så sätt ytterligare stärka möjligheten att planera rätt aktiviteter för rätt målgrupper.

Kommunikationen mot målgrupperna upplevs av förvaltningarna som svår och problematisk på grund av att den är personberoende samt att begrepp som exempelvis kultur, fritid, skola med flera kan försvåra kommunikationen.

I granskningen framkommer en stadsgemensam bild av ett antal faktorer som är viktiga för att göra aktiviteterna mer tillgängliga för målgrupperna. Avgiftsfria och öppna aktiviteter, närhet, trygghet och riktade satsningar är bland annat viktiga faktorer.

Utvärderingar, besöksstatistik, brukarenkäter och andra årliga rapporter visar att idrott- och kulturaktiviteter nyttjas av få barn och ungdomar i målgrupperna. Däremot visar resultaten från skol-enkäten att cirka 70 procent av ungdomar 10-17 år upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts-, kultur- och fritidsaktiviteter och att resultaten är relativt jämnt fördelade över staden. Dock finns varken resultat per kön eller för gruppen funktionsnedsatta redovisat.

Idrottsnämnden har riktad verksamhet och stöd för att nå målgrupperna. Däremot visar statistiken att den fysiska inaktiviteten fortfarande är låg bland de prioriterade målgrupperna. Lokalutnyttjandet och nyttjandet av spontanidrottsytorna utomhus sker i huvudsak av pojkar.

Sammanfattande slutsatser och bedömning

Den sammanfattande bedömningen är att nämnderna bör utveckla en mer strukturerad och kontinuerlig samverkan för att säkerställa en god tillgång till och utveckling av utbudet för idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund.

Ansvarsområden och uppdrag är tydligt definierat. Nämnderna har en övergripande samverkan och samverkan vid riktade satsningar och evenemang. Däremot saknas en strukturerad och kontinuerlig samverkan för planering, utförande och uppföljning av idrotts- och kulturaktiviteter. Behov kartläggs och analyseras men det saknas en för staden samlad bild vad gäller behov och utbud.

Nämnderna har en gemensam bild avseende vilka hinder och svårigheterna som finns i kommunikationen mot målgrupperna. De har även en tydlig bild av vilka faktorer som är viktiga för att skapa mer tillgängliga aktiviteter för målgrupperna. Idrottsnämnden bedöms arbeta aktivt för att försöka nå målgrupperna. Idrottsnämnden prövar olika metoder och har många kanaler för att försöka nå målgrupperna. Stadsdelsnämnderna och kultur-nämnden har påbörjat ett arbete för att hitta effektiva kommunikationsvägar.

Nämnderna har påbörjat ett arbete för att uppnå kommunfullmäktiges målsättning att alla barn har rätt till ett rikt liv med god

tillgång till exempelvis lek, kultur och idrott. Det ska finnas ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla. Nämnderna arbetar delvis utifrån styrdokumentet.

Idrottsnämnden genomför riktade satsningar till både de prioriterade målgrupperna och områden, exempelvis Järvaområdet, där den fysiska aktiviteten är låg.

Spontanidrotten har goda förutsättningar för att nå alla medborgare i och med att det är avgiftsfri, lokal och en öppen verksamhet. Uppföljningen av statistik från idrottsaktiviteter visar dock att utnyttjandet av spontanidrottsytor utomhus når flickor i begränsad utsträckning.

Inom stadens styrdokument för idrotts- och kulturverksamhet finns tydliga prioriterade grupper. Dock finns det få indikatorer redovisade i verksamhetsplaner för att följa upp de prioriterade grupperna. Idrottsnämnden följer dock upp de prioriterade målgrupperna via idrottspolitiska programmet genom avstämningsärendet till nämnden. Uppföljning av utvärdering från verksamhet och aktiviteter visar att få barn och ungdomar med funktionsnedsättning, flickor samt barn och ungdomar i ytterstaden nyttjar stadens idrotts- och kulturaktiviteter.

Forskning och studier kring deltagande i idrotts- och kulturaktiviteter påvisar dess positiva effekter för integration, demokrati samt barn och ungdomars utveckling och inlärningsförmåga. Detta är viktiga komponenter i ett hållbart samhälle. Därför är det av stor betydelse att alla barn och ungdomar har tillgång till idrotts- och kulturaktiviteter.

Utifrån redovisade iakttagelser och bedömningar lämnas följande rekommendationer.

Idrottsnämnden bör

- I enlighet med Idrottspolitiska programmet, hålla samman ett nätverk där nämnder och privata aktörer finns representerade för att stimulera till ökad fysisk aktivitet, men även för att utbyta information, erfarenhet och kunskap.

Kulturnämnden bör

- Samordna med Stockholms Stadsteater AB så att det finns en övergripande bild över stadens utbud av kulturaktiviteter, inklusive de prioriterade målgrupperna.
- Utveckla uppföljningen för de prioriterade målgrupperna för att säkerställa ett rikt utbud som är tillgängligt för alla.
- Utveckla kommunikationen för att skapa en mer målgrupp-sinriktad och samordnad kommunikation.

Stadsdelsnämnderna bör

- Samordna en strukturerad och kontinuerlig samverkan med olika lokala kulturaktörer, exempelvis biblioteket, kulturskolan, idéburna organisationer, för planering, utförande och uppföljning kulturaktiviteter för stadsdelens barn och ungdomar.
- Utveckla uppföljningen för de prioriterade målgrupperna för att säkerställa ett rikt utbud som är tillgängligt för alla.
- Utveckla kommunikationen för att skapa en mer målgrupp-sinriktad och samordnad kommunikation.

Bilaga 1 Intervjupersoner

Idrottsförvaltningen

Avdelningschef utvecklingsavdelningen
Strateg utvecklingsavdelningen
Konsulent utvecklingsavdelningen
Samordnare driftavdelningen
Idrottskoordinator

Internationella biblioteket

Bibliotekarie

Kulturförvaltningen

Kulturstrateg för barn och unga, kulturstrategiska staben
Utredare, kulturstrategiska staben
Enhetschef kulturskolan syd och resurscentrum
Enhetschef kulturskolan väst
Chef för enheten Läsa, Stadsbiblioteket
Chef för enheten Lära, Stadsbiblioteket
Enhetschef Järvaenheten, Stadsbiblioteket
Enhetschef Bredäng, Fruängen, Skärholmen och Telefonplans
bibliotek, Stadsbiblioteket
Bibliotekarie, Farsta bibliotek
Bibliotekarier, Tensta bibliotek
Bibliotekarie, Skärholmens bibliotek

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Enhetschef avdelningen fält och fritid
Utvecklingsledare fält och fritid

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Avdelningschef förskola och fritid
Verksamhetscontroller förskola och fritid
Kultursamordnare
Samhällsplanerare
1:a fritidsledare på Andra hemmet, Fryshuset Skärholmen
Verksamhetschef ungdomskultur, Fryshuset Skärholmen

Stadsledningskontoret

Barnombudsmannen, Kansliet för mänskliga rättigheter

Bilaga 2 Forskning och studier om idrott och kultur för barn och ungdomar

Forskningsprojektet Ung livsstil

Stockholms stads idrottsförvaltning och kulturförvaltning tillsammans med institutionen för socialt arbete vid Stockholms Universitet genomför kontinuerligt studier kring ”Resursutnyttjande och effekter av offentligt driven eller understödd verksamhet på fritidsfältet”. Studier om barns och ungdomars fritidsvanor och fritidspreferenser har genomförts i form av forskningsprojektet Ung livsstil sedan 1984. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har perspektivet vidgats något och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera ungdomars livsvillkor. I första hand står dock ungdomars situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för deras studie.

Ung Livsstil genomfördes senast i Stockholms stad under år 2013/2014. En del i undersökningen handlar om vilken typ av idrotts-, motions- och rekreationsanläggningar som barn och ungdomar vill att staden ska satsa på. Tabellerna nedan visar de tre mest önskade anläggningarna totalt sett bland barn och ungdomar i mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet, samt önskemål uppdelat på kön.

Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
Äventyrsbad	Gym	Gym
Fotbollsplan	Fotbollsplan	Utegym
Simhall	Äventyrsbad	Fotbollsplan

Mellanstadiet		Högstadiet		Gymnasiet	
Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Äventyrsbad	Fotbollsplan	Gym	Fotbollsplan	Gym	Fotbollsplan
Lokal för dans	Äventyrsbad	Äventyrsbad	Gym	Motionsspår/skidspår	Gym
Simhall	Simhall	Simhall	Anläggning för parkour	Utegym	Utegym

Ungdomar (13-16 år) i lågstatusområden

Ung Livsstil har i sina studier kunna påvisa att det finns ungdomar (13-16 år) i lågstatusområden har lägre deltagande i organiserade fritidsaktiviteter och lägre fysisk aktivitet. Den situation som ungdomar i lågstatusområdena befinner sig i kan dels kopplas till deras personliga bakgrund, dels till områdets karaktär. Analyserna av resultaten visar att bägge dessa faktorer ofta spelar roll som ”förklaring” till hur det ser ut. Studien visar skillnaderna mellan flickor och pojkar i lågstatusområdena. Flickor har ett lågt deltagande i förening, kulturskola och är klart mindre fysiskt aktiva. De har också ett lägre nyttjande av offentligt stödda verksamheter. Det finns också indikationer på att de är mindre nöjda med sin fritidssituation och att de skattar sin hälsa lägre. De könsskillnader som kan kopplas till invandrabakgrund handlar främst om aktiviteter på fritiden.³²

Däremot anger ungdomarna i lågstatusområden i minst lika stor utsträckning eller t o m i högre utsträckning (flickor) att de vill delta. Dock framgår inte vilka barriärer/hinder som bidrar till ungdomarna inte deltar. Ung Livsstil anger att det är väsentligt att det diskuteras hur föreningar och kulturskolan kan göras mer tillgängliga. I rapporten beskrivs att det är viktigt att kompensera lågstatusungdomarna genom att stödja fritidsgårdar, bibliotek (och simhallar) men att det även är viktigt att kring om det är möjligt att stimulera fler till att vara med i föreningar och kulturskolan. Speciellt viktigt är det – med tanke på den låga fysiska aktiviteten – att få med ungdomarna i idrottsföreningar eller att fånga in dem i andra former av fysisk aktivitet.³³

Idrott och motion bland ungdomar i särskolan

Resultatet från Ung livs stils studie visar att ungdomar i särskolan (högstadiet och gymnasiet) i mycket lägre utsträckning är med i en idrottsförening än övriga ungdomar. Könsskillnaderna bland elever i särskolan är mer markerade, det vill säga särskoleflickor är kraftigare underrepresenterade gentemot särskolepojkar än vad flickor i övriga skolan är gentemot pojkar i övriga skolan. Mindre än 10 procent av alla ungdomar med en utvecklingsstörning i tränar/tävlar i en idrottsförening tillsammans med ungdomar som inte har en utvecklingsstörning. När de är aktiva i en idrottsförening

³² Ungas livsstil i låg- och högstatusområden En studie i åldersgruppen 13-16 år (Ung Livsstil Nr 16 jan 2014)

³³ Ungas livsstil i låg- och högstatusområden En studie i åldersgruppen 13-16 år (Ung Livsstil Nr 16 jan 2014)

sker det till ungefär 70 procent i verksamheter som är till enbart för dem.³⁴

Ungdomar med en utvecklingsstörning motionerar mycket mindre än övriga ungdomar. Flickor i särskolan är också generellt mindre fysiskt aktiva än pojkar i särskolan. Det finns dock en tendens till att flickor med en utvecklingsstörning tycker det är lika viktigt eller viktigare än pojkar att ”röra sig på fritiden”. Man ser också i något fall att flickor i särskolan tycker det är viktigare än pojkar i särskolan att idrotta själv.³⁵

Utgår man från elevernas egen bedömning av sin fysiska aktivitet, där även andra former av fysisk aktivitet kommer in, blir skillnaderna ännu större efter kontroll för social bakgrund.³⁶

Spontanidrott

Ung Livsstil delar upp idrott i tre begrepp³⁷:

- *Föreningsidrott* är idrottsverksamhet som sker i föreningsregi med krav på medlemskap.
- *Övrig organiserad idrott/motion* är den organiserade idrotts- och motionsverksamhet som inte kräver medlemskap. Exempelvis verksamhet utförd av studieförbundens, kommersiella organisatörers, kommunernas med fleras dansskolor, utbud av aerobics/spinning/yoga samt gym. Även idrottsföreningars drop-in-verksamhet faller med vår definition inom denna kategori. Här krävs ju varken medlemskap eller regelbundenhet.
- *Spontanidrott* är idrott/motion som utförs på egen hand eller i grupp utan att någon organisatör eller instruktör/tränare/lärare anordnar/styrverksamheten. Utövarna själva organiserar, fastställer regler och genomför verksamheten.

Ung Livsstil har gjort en studie av kön och nyttjande av planlagda utomhusytor för spontanidrott under sommarhalvåret. Studien visar att i åldersgruppen 7-19 år står pojkar för ungefär 80 procent av alla besök på planlagda ytor utomhus/näridrottsplatser för spontanidrott. Det framför allt anläggningar för skateboard, fotbollsplaner, utegym och motionsspår som pojkar/män nyttjar som spontanidrott i mycket högre grad än flickor/kvinnor. Störst könsskillnader finns när det gäller spontanfotboll utomhus. Ytor för lek nyttjar pojkar och

³⁴ Idrott och motion bland ungdomar i särskolan (Ung Livsstil Nr 11 jan 2011)

³⁵ Idrott och motion bland ungdomar i särskolan (Ung Livsstil Nr 11 jan 2011)

³⁶ Idrott och motion bland ungdomar i särskolan (Ung Livsstil Nr 11 jan 2011)

³⁷ Spontanidrott för vilka? (Ung Livsstil juni 2012)

flickor dock i ungefär samma utsträckning. När det gäller inomhusanläggningar, exempelvis simhallar, skillnaderna inte lika stora. Vidare framgår att flickor i minst samma grad som pojkar vill idrotta/ motionera på egen hand.³⁸

Könsfördelningen när det gäller idrott/motion generellt visar det inte på lika stora könsskillnader som spontanidrotten, ungefär 60 procent pojkar/män och 40 procent flickor/kvinnor. Dock framgår att en av kommunernas största satsningar inom idrott är fotbollsplaner. I studien framgår att av bokad tid står pojkar/män för ungefär 80 procent av alla aktivitetstillfällen på fotbollsplaner.³⁹

En av huvudorsakerna till varför fler pojkar/män använder nyttjande av planlagda utomhusytor för spontanidrott i större utsträckning än flickor/kvinnor är att kommunerna har satsat på aktiviteter/ anläggningar som motsvarar pojkar/mäns preferenser. Vid beslut om att iordningsställa utomhusytor för spontanidrott/ näridrottsplatser så saknas det generellt genusanalyser. En annan orsak är det finns indikationer på att de som inte deltar i lekarna och spelen på näridrottsplatserna och/eller står som åskådare till dessa lekar och spel inte känner sig duktiga nog för att delta. Detta verkar vara gemensamt för alla de grupper som är underrepresenterade i användningen, det vill säga flickor, yngre och icke-föreningsaktiva.⁴⁰

I studien framgår att det råder jämställdhet inom föreningsidrotterna basket, volleyboll och handboll. Flickor som är med i de idrotterna anger dock inte i samma grad som pojkar sin idrott som viktigaste fritidsintresse. Flickorna är inte i samma grad som pojkarna intresserade av att kommunerna ska satsa på idrott totalt och inte heller vill att kommunerna ska satsa på anläggningar för deras egen idrott.⁴¹

Centrum för barnkulturforskning

Centrum för barnkulturforskning har gjort en studie av barn och ungdomars förutsättningar och förväntningar på kultur och kulturutbud i Stockholms stad. Studien utgörs av intervjuer med 108 barn i åldrarna 4-18 år. I studien framgår att för många barn och unga är skolan den huvudsakliga kulturförmedlaren och de upplever mycket begränsat inflytande över det professionella kulturutbud de möter där. De uttrycker oro inför större medbestämmande och särskilt inför risken att välja fel, något som framstår bero på svårigheten att hitta något som passar alla barn såväl som själva skolkontexten.

³⁸ Spontanidrott för vilka? (Ung Livsstil juni 2012)

³⁹ Spontanidrott för vilka? (Ung Livsstil juni 2012)

⁴⁰ Spontanidrott för vilka? (Ung Livsstil juni 2012)

⁴¹ Spontanidrott för vilka? (Ung Livsstil juni 2012)

Däremot efterfrågar de större variation och valfrihet i relation till det utbud de möter. Närvaron av professionell kultur i skolan uppfattas ofta av barnen som en form av belöning för framför allt gott uppförande. Ett av de starkaste skälen till att de inte får ta del av mer kultur tror barnen är dålig ekonomi. Barnen diskuterar kulturens egenvärde i termer av lust, inspiration och utmaning för tanken, men också hur dessa aspekter tillintetgörs av den nyttopräglade användningen av kultur de möter i skolan. De anser sig få väldigt bristfällig information om de kulturevenemang de ska ta del av. De får ofta information väldigt sent, kanske samma dag eller precis innan det är dags att gå iväg. De efterfrågar information i god tid och att informationen ska beröra innehåll, genre samt när, var och hur evenemanget ska äga rum.⁴²

Studien visar att för kulturförvaltningens del så innebär att så länge barn i huvudsak möter kultur genom skolan är kulturförvaltningens insatser gällande barnkultur avhängiga skolan och dess arbetsformer, normer, attityder och behov. Skolan formar och färgar barns kulturupplevelser, deras sätt att relatera till omvärlden, deras förståelse för omvärldens förväntningar och deras plats i världen. Skolan är vidare central för mötet med kultur och för barns identitetsskapande. Hur ska vuxna kunna ta ställning till och bedöma vad barnets bästa är, utan att ha tagit del av barnets perspektiv på det som skall beslutas om? När det gäller kultur, något barn främst möter i och genom skolan, kan konstateras för kulturförvaltningens räkning att arbetsformer för att möta barn och unga direkt krävs. Men det gör också ett nära samarbete med skolan och en närhet till barnens vardag. Det innebär att kulturförvaltningen för sitt arbete med barns och ungas delaktighet har mycket att vinna på att upp-
rätta direkta kontakter med målgruppen.⁴³

⁴² Barn, kultur och kulturutbud - Förutsättningar och förväntningar.: En pilotstudie om att lyfta barns och ungas perspektiv. (2013, Centrum för barnkulturforskning)

⁴³ Barn, kultur och kulturutbud - Förutsättningar och förväntningar.: En pilotstudie om att lyfta barns och ungas perspektiv. (2013, Centrum för barnkulturforskning)

Bilaga 3 Stadens utvärderingar och målfyllelse avseende idrott och kultur

I tabellerna nedan presenteras de mål, indikatorer samt aktiviteter som de granskade nämnderna har angivit i sina verksamhetsplaner. Under tabellen presenteras information och analys om andra utvärderingar som nämnderna har genomfört under året avseende idrotts- och kulturaktiviteter för de prioriterade målgrupperna.

Idrotts- och fritidsaktiviteter

Mål idrott och fritid	Indikator och/eller Aktivitet			
	Barn och ungdomar	Ytterstaden	Flickor	Barn och ungdomar med funktionsnedsättning
Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla (IdN, SdN)	<p>Andelen ungdomar (10-17) som upplever att de har tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter. Utfall 2015: 71,4 Mål:70</p> <p>drottsnämnden ska i samverkan med utbildningsnämnden utveckla stadens modell för skolsimmet med målet att alla barn ska kunna simma och klara simkravet i grundskolans betygssystem</p>			
Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla (IdN)	<p>Ungdomars nöjdhet med tillgång till idrottsmöjligheter Utfall 2015: 65 Mål:72</p>			
Simkunnigheten är hög i Stockholm (IdN)	<p>Andel som deltar i sommarsimskola 2015 Utfall 2015: 70 Mål:50</p> <p>Erbjuda sommarsimskola i samarbete med utbildningsförvaltningen för de barn och ungdomar som inte når simkravet i grundskolans betygssystem</p>			Kartlägga behov av skolsim för elever med funktionsnedsättning

Mål idrott och fritid	Barn och ungdomar	Ytterstaden	Flickor	Barn och ungdomar med funktionsnedsättning
Barn och unga har förutsättningar att idrott och motionera i sin närmiljö (IdN)	<p>Anläggningar ska erbjuda idrottsskolor i samverkan med olika föreningar. Ambitionen ska vara att locka de barn- och ungdomsgrupper som motionerar minst och som inte hittat sin motionsform</p> <p>Sammanställa och presentera resultaten från Ung livsstil i mellanstadiet, högstadiet, gymnasiet och särskolan</p> <p>Utveckla öppna idrottsverksamheter för ungdomar i samarbete med föreningslivet</p>		<p>Andel flickor i högstadiet som är fysiskt aktiva Utfall 2015:60 Mål 2015: 60</p> <p>Öka möjligheterna för flickor i ungdomsåldern att kunna dansa</p>	Sammanställa och presentera resultaten från Ung livsstil i mellanstadiet, högstadiet, gymnasiet och särskolan
Barn och ungdomars behov beaktas när nya idrottsanläggningar planeras och befintliga renoveras (IdN)	Utförda barnkonsekvensanalyser i samband med att nya idrottshallar och simhallar planeras och äldre renoveras. Utfall 2015: 1 Mål:1			
Barn och ungdomars behov beaktas när nya idrottsanläggningar planeras och befintliga renoveras (IdN)	Utförda barnkonsekvensanalyser i samband med att nya verksamheter startar i sim- och idrottshallarna Utfall 2015: 1 Mål:1			
Det finns ett utvecklat och varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter (Skärholmen)				Stadsdelsförvaltningen erbjuder ungdomar med funktionsnedsättning aktiviteter.
Skärholmens stadsdelsnämndsområde är tillgängligt för alla (Skärholmen)	Lättillgänglig information om allemansrätten placeras ut i Sätterskogens naturreservat genom skyltning av två spår för barn.			
Barn och unga har ett varierat och innehållsrikt fritidsutbud under hela året (Spånga-Tensta)	<p>Fältverksamheten sprider kunskap om parklekar och andra aktiviteter till föräldrar i området</p> <p>Spånga-Tenstas parklekar ska planera och genomföra aktiviteter för åldersgruppen 10-12 år.</p>			<p>Spånga-Tensta erbjuder riktade lovaktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning.</p> <p>Spånga-Tenstas fritidsverksamheter ska planeras så att hänsyn tas till att aktiviteterna är tillgängliga för funktionsnedsatta barn och ungdomar.</p> <p>Spånga-Tenstas parklekar erbjuder tillgänglighetsanpassade lekmiljöer.</p>

Mål idrott och fritid	Barn och ungdomar	Ytterstaden	Flickor	Barn och ungdomar med funktionsnedsättning
Stockholmarna med funktionsnedsättning har förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamheter (IdN)				Utveckla kursutbudet inom den egna verksamheten för barn och ungdomar med funktionsnedsättning Utveckla ett simskoleutbud för barn med lindrig till måttlig funktionsnedsättning
Barn och ungas rättigheter respekteras och nämnden lever upp till barnkonventionen (IdN)	Barnchecklistan implementeras på driftavdelningens enheter, i simskolesatsningen samt inom utvecklingsavdelningen			
Stockholmarnas behov av idrott och motion tillgodoses i den växande staden (IdN)	Kartlägga (och eventuellt omprioritera) tider som är möjliga för verksamhetsutveckling i de sim- och idrottsbassänger som ligger i ytterstadens socioekonomiskt svaga områden (Farsta, Järvaområdet och Skärholmen), med syfte att nå nämndens prioriterade grupper			

- Idrottsförvaltningen genomför riktade idrottskurser och öppen verksamhet vilka syftar till att få fysiskt inaktiva och funktionsnedsatta att komma igång med regelbunden motion och sunda levnadsvanor genomförs kontinuerligt. Exempel på detta är bland annat satsningar inom Järvaområdet och må bra kurser.
- Idrottsbonusen är ett projektbidrag som kan sökas av föreningar. Bidraget syftar till att öka antalet fysiskt aktiva tonåringar, flickor samt personer med funktionsnedsättning. I uppföljningen av idrottsbonusen redovisas att 20 % av deltagarna i projekten inte var födda i Sverige och 58 % har någon förälder som inte är född i Sverige. 61 % var inte medlem i någon idrottsförening. Högst antal deltagare fanns i åldersgruppen 13-16 år. 256 aktiviteter har genomförts inom projekten till och med oktober månad 2015. Av deltagarna är 53 % flickor och 47 % pojkar. I utvärderingen ”Måluppfyllelse inom idrottsbonusen”⁴⁴ redovisas att de flesta projekten delvis uppnår sina mål vilket beror på att de har en låg andel fysiska inaktiva deltagare eller inte nått upp till mål om deltagarantal.

⁴⁴ Måluppfyllelse inom idrottsbonusen (Dnr 01.06/1145/2015)

- Utvärderingen av lokalutnyttjande av stadens idrottsanläggningar visar att cirka 80 procent av utövandet hänförs till åldersgruppen 7-20 år. Könsfördelningen är cirka 60 procent pojkar och 40 procent flickor.
- Idrottsförvaltningen har i ett avstämningsärende till idrottsnämnden i december 2015 redovisat resultat avseende fysiskt aktiva barn och ungdomar samt medlem i idrottsförening, vilka båda är indikatorer som ingår i det idrottspolitiska programmet.

Resultaten avseende andelen procent fysiskt aktiva visar följande (mål 2017):

Flickor		
Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
65 (85)	46 (75)	49 (70)

Resultatet avseende andelen procent medlemmar i idrottsförening visar följande:

Flickor		
Mellanstadiet	Högstadiet	Gymnasiet
50	34	28

Kulturaktiviteter

Mål kultur	Indikator och/eller Aktivitet			
	Barn och ungdomar	Ytterstaden	Flickor	Barn och ungdomar med funktionsnedsättning
Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande (KuN, SdN)	<p>Andel ungdomar (10-17) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter Utfall 2015:74,6 Mål:74</p> <p>I samråd med barn och unga genomföra en utbyggnad av kulturskolan</p>		<p>Stadsdelsnämnderna ska göra en inventering av träffpunkter och verksamhet som riktar sig till flickor ta fram förslag på nya verksamheter i de stadsdelar där det finns ett behov.</p>	
Barn och unga i Kulturskolan upptäcker, utvecklar och uttrycker sin konstnärlighet och skapande förmåga tillsammans med andra. (KuN)	<p>Antal belagda elevplatser under året i kulturskolans verksamhet Utfall 2015: 15 876 Mål:17 000 Utfall 2014: 15 734 Mål:16 000</p>			
Stockholmarna läser, lär och reflekterar i en sammanhållen stad (KuN)	<p>Antal utlånade barnböcker Utfall 2015: 1 705 397 Mål:1 714 500</p>			
Boende och brukare har tillgång till kultur och eget kulturskapande (Spånga-Tensta)	Lokal handlingsplan ska tas fram gällande barnkultur			
Barn och unga har goda möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande tillsammans med vuxna och på egna villkor (KuN)	Kulturår barn och unga	Utvärdera El Sistema		
Nämnder och bolagsstyrelser har lokala handlingsplaner utifrån Kultur i ögonhöjd (KuN)	Samordna och stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i deras arbete med lokala handlingsplaner utifrån Kultur i ögonhöjd			

- Målet är minst en professionell kulturuplevelse per termin i skolan. I kulturrapporten 2015 framgår att i de flesta stadsdelsområdena har barn och unga endast erbjudits kulansubventionerad kultur vid ett tillfälle under året. Spånga-Tensta stadsdelsområde är den stadsdel där det är högst andel barn och unga i grundskolan som fått ta del av kulansubventionerad kultur. Kulans subventionerade utbud är tillgängligt att boka löpande över året. Det är förskolan/skolan som själva avgör hur många gånger om året som de vill genomföra ett subventionerat besök, det finns inga begränsningar till enbart ett tillfälle under året.
- Kulturskolans verksamhet ska omfatta mångkulturella miljöer och särskilt satsa på att locka barn och ungdomar i ytterstadsstadsdelar. Konsultföretaget Sweco⁴⁵ redovisar att stadsdelar med lägre socioekonomisk status har ett lågt deltagande, exempelvis områdena Tensta och Rinkeby. Stadsdelar med barn och unga med utländsk bakgrund har ofta ett lägre deltagande. Sweco gör en analys av olika områden där det framkommer att endast 1 procent av Tenstas barn och ungdomar går i Kulturskolan. Sweco visar dock att sedan 2013 finns den en trend att deltagandet ökar bland annat i Tensta och Rinkeby. Kulturskolan har påbörjat ett arbete för att skapa delaktighet och inflytande från barn och ungdomar som idag inte är aktiva i Kulturskolan har genom projektet FRÖN (FRåga Öppet Nyfiket) vilken slutredovisas under år 2016.
- Biblioteket har en riktad verksamhet mot grundskolan, ”Bibblan berättar”, där de lokala biblioteken bjuder in fjärdeklassare. Under skolåret år 2014-2015 har biblioteket haft besök av ca 3400 fjärdeklassare, vilket enligt uppgift uppgår till 40 procent av fjärdeklassarna i Stockholms stad. Den riktade verksamheten mot grundskolan når dock mindre än 4 procent av Stockholm stads grundskolelever. Fördelningen inom Stockholms stad är ojämn. Exempelvis har de lokala biblioteken i Skärholmen, Tensta, Hässelbygård endast besökts av en eller två klasser. I Bredäng har ingen klass besökt biblioteket. I stadsdelarna Spånga-Tensta och Skärholmen har 27 procent respektive 50 procent av alla barn i grundskolan och gymnasiet ett lånekort. I Skärholmens och Tensta bibliotek är 58 procent av de aktiva låntagarna flickor.
- Kulturförvaltningen delar ut kulturstöd till barn och ungdomar. I Kulturrapporten 2015 framgår att kulturstödet för unga i huvudsak fördelas till pojkar. I stadsdelsområden som Skärholmen, Rinkeby och Spånga-Tensta är det väsentligt fler pojkar som tilldelas bidraget.
- I stadsdelarnas rapportering av deras fritidsverksamheter framgår även där att det är fler pojkar än flickor som tar del av fritidsverksamheten. Fritidsverksamheterna består av parklekar, fritidsgårdar/mötesplatser och ungdomshus. I Spånga-Tensta

⁴⁵ Rapporten ”Kulturskolan i Stockholms stad - Uppföljning av hur verksamheten når ut till barn och unga i staden” (Sweco, september 2015)

stadsförvaltning är under 20 procent av besökarna flickor och i Skärholmen är cirka 40 procent av besökarna flickor. I Spånga-Tensta redovisar dock ingen uppföljning av andel flickor i parklekarna.

- Under 2015 har El Sistema utvärderats av Professional Management. I rapporten beskrivs att verksamhetsmålen med projektet har uppnåtts i mycket hög grad.

Idrott, kultur och mångfald – barn och ungdomar

Rapport 2016:4

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av om berörda nämnder har en samverkan och organisation för att säkerställa en god tillgång till och utvecklar utbudet av idrott- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund. Vidare har granskats huruvida idrottsnämnden genomför riktade satsningar till områden där den fysiska aktiviteten är låg. I granskningen har idrottsnämnden, kultur- och idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Skärholmen ingått.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnderna bör utveckla en mer strukturerad och kontinuerlig samverkan för att säkerställa en god tillgång till och utveckling av utbudet för idrotts- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning och flickor med utländsk bakgrund.

Revisorerna i revisorsgrupp 1 beslutade 2016-02-23 att överlämna rapporten till granskade styrelser och nämnder för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till revisorsgrupp 1 senast den 2 maj 2016.

Frågor om rapporten besvaras av:

Förtroendevald revisor Michael Santesson, 0703-27 04 79

Förtroendevald revisor Barbro Ernemo, 0737-05 14 45

Stadsrevisor Maria Lindgren Persson, 08-508 29 465